

Arbowet en aansprakelijkheid ZZP'er Bos en natuur

Colofon

Opdrachtgever:

VBNE, Werkgroep Arbo en Veiligheid

Uitvoering:

Jan Polman

Polman Arbo & Veiligheid Buitenruimte

November 2014

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
1 De Arbowet voor de zzp'er	4
1.1 De Arbowet voor de zzp'er	4
1.2 Wat is een zzp'er volgens de Arbowet?	4
1.3 Wat is een opdrachtgever en wat is een opdrachtnemer?	6
1.4 Verantwoordelijkheden, aansprakelijkheden, taken en plichten	7
1.5 De consequenties als er toch iets mis gaat.....	8
1.6 Overige wet- en regelgeving	9
1.7 Aandachtspunten voor de opdrachtgevers van de zzp'ers.....	10
2 Praktische toepassing en informatie veiligheidsmaatregelen.....	12
2.1 'Kennis en kunde' van de zzp'er	12
2.2 Bedrijfs hulpverlening voor de zzp'er	12
2.3 De zzp'er en zijn omgevingsveiligheid.....	13
2.4 De zzp'er als werkgever.....	13
2.5 De informatie belangrijke voorschriften en branche-afspraken.....	14

Inleiding

Veel Arbo- en veiligheidsonderwerpen uit de bos en natuursector zijn gericht op organisaties met werkgevers en werknemers. Voor veel zzp'ers is het niet altijd duidelijk of dit ook voor hen van toepassing is. Maar ook bij de opdrachtgevers leeft de vraag of de zzp'ers zich aan de Arbowet moeten houden. Daarbij willen de zzp'er en de opdrachtgevers ook meer duidelijkheid over de verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid van de veiligheid bij de uitvoering van de werkzaamheden.

De werkgroep 'Arbo en Veiligheid' van de Vereniging van Bos- en Natuurterreineigenaren (VBNE) heeft Polman Arbo & Veiligheid Buitenruimte gevraagd invulling aan deze problematiek te geven. In deze brochure zijn veel gestelde vragen beantwoord en staan praktische tips waarmee het veiligheidsniveau van de zzp'er in de bos- en natuursector op aanvaardbare hoogte blijft en kan meegroeien met het niveau voor de overige werkende in de sector.

Het eerste deel van deze brochure richt zich op de kenmerken waaraan een zzp'er te herkennen is. Vervolgens zijn de verantwoordelijkheid en de taken en plichten van diverse betrokken partijen tijdens en voorafgaand de uit te voeren werkzaamheden beschreven. Daarmee wordt het duidelijk dat ook de zzp'er met de Arbowet te maken heeft. Zeker wanneer hij samen met andere werkzaamheden uitvoert en in een andere rol of hoedanigheid terecht komt.

In het tweede deel staan veel praktische toepassingen voor het aanbesteden en uitvoeren van werkzaamheden door de zzp'er. Maar hierin wordt ook informatie gegeven hoe de opdrachtgever hiermee moet omgaan.

1 De Arbowet voor de zzp'er

In dit deel wordt ingegaan op de wetgeving en verantwoordelijkheid die van toepassing is op de veiligheid en gezondheid bij de werkzaamheden van de zzp'er.

1.1 De Arbowet voor de zzp'er

Het doel van de Arbowet is werknemers te beschermen tegen risico's op het werk. De werkgever moet er voor zorgen dat zijn werknemers veilig en gezond kunnen werken.

Een zzp'er is geen werkgever en geen werknemer en is in principe, als hij alleen werkt, verantwoordelijk voor zijn eigen veiligheid en gezondheid. Maar toch is de Arbowet gedeeltelijk voor de zzp'er van toepassing, namelijk:

- Bij een alleen werkende zzp'er die **risicovolle werkzaamheden** uitvoert, bijvoorbeeld; motorzagen, werken met gevaarlijke stoffen zoals gewasbeschermingsmiddelen en brandstoffen, werkwerkzaamheden op hoogte of langs de weg.
- Wanneer de werkzaamheden **een gevaar voor andere** op de werkplek of de omgeving veroorzaakt, zoals: vallend hout, wegschietende materialen bij het klepelen of maaierwerkzaamheden.
- Op een werkplek waarbij naast de werkende zzp'er ook **'werknemers' aanwezig zijn die soortgelijk werk doen**. Dit kunnen werknemers van een ander bedrijf of van de opdrachtgever zijn.

Deze verplichting is bedoeld om het niveau van de maatregelen voor de veiligheid en gezond op één en dezelfde werkplek gelijk te stellen. Hierdoor moet de zzp'er dus ook aan de Arbovoorschriften voldoen die voor de betreffende werkomstandigheden zijn voorgeschreven.

1.2 Wat is een zzp'er volgens de Arbowet?

Belangrijk is te weten welke inspanningsverplichtingen en aansprakelijkheid voor de zzp'er van toepassing is. Daarvoor moet dan wel eerst vastgesteld zijn waaraan een zzp'er te herkennen is. Formeel is dit voor de Arbowet niet het visitekaartje of de omschrijving van zijn bedrijf voor de belastingdienst of Kamer van Koophandel. Wat wel bepalend is voor de Arbowet zijn de kenmerken die aan een zzp'er worden toebedeeld tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden. De belangrijkste bepalende kenmerken van een zzp'er voor de Arbowet zijn:

- Hij heeft zelfstandig de opdracht aangenomen en hij is zelf verantwoordelijk voor het eindresultaat.
- Hij werkt niet onder gezag, ook niet onder het gezag van zijn opdrachtgever.
- Hij bepaald zelf de werktijden, hoe hij het werk uitvoert en welk materialen hij hierbij gebruikt.
- Hij zorgt zelf voor de persoonlijke beschermingsmiddelen.

Wanneer deze kenmerken bij het uitvoeren van de werkzaamheden veranderen dan kan de hoedanigheid van de betreffende zzp'er formeel ook anders worden. Hij kan dan bijvoorbeeld als werkgever of werknemer gezien worden, en krijgt de daarbij horende inspanningsverplichtingen en aansprakelijkheid.

De feitelijke situatie tijdens de uitvoering van de werkzaamheden is dus altijd doorslaggevend. Met drie voorbeelden wordt dit verduidelijkt.

Een echte zzp'er

Een zzp'er neemt van een boseigenaar een opdracht aan; het vellen van 20 bomen tegen een bepaald bedrag. De zzp'er bepaalt binnen de grenzen van de afspraken van de opdracht zelf op welke wijze hij dit uitvoert en hij bepaald zelf zijn werktijden. De zzp'er gebruikt zijn eigen materiaal en persoonlijke beschermingsmiddelen.

Een zzp'er die werknemer geworden is

Een groenbedrijf heeft hulp nodig bij het afbreken van bomen. Het bedrijf krijgt de klus niet op tijd af en huurt tijdelijk een zzp'er in. Op de werkplek krijgt de zzp'er instructie over de wijze waarop de werkzaamheden uitgevoerd moeten worden. Daarop wordt toezicht gehouden en de zzp'er moet op vaste tijden aanwezig zijn.

Een zzp'er die werkgever geworden is

Een zzp'er heeft het afzetten van 2 hectare hakhout aangenomen. Hij huurt een collega zzp'er in om gedeeltelijk bij de uitvoering mee te helpen. Deze ingehuurde zzp'er krijgt instructie over de uitvoeringswijze, hij moet zich aan de werktijden houden en wordt tijdens het werk regelmatig gewezen op zijn werkgedrag.

De genoemde kenmerken en voorbeelden geven de kaders aan. Het is in deze brochure niet mogelijk om voor alle praktijksituatie aan te geven wie een bepaalde rol heeft. Om onduidelijkheid te voorkomen is het daarom zinvol om als zzp'er bij elke opdracht of klus vast te stellen welke rol je daarin hebt en daar vervolgens de 'taken en plichten' aan te koppelen.

1.3 Wat is een opdrachtgever en wat is een opdrachtnemer?

Bij bijna al zijn werkzaamheden heeft de zzp'er ook met de rol van opdrachtgever en die van opdrachtnemer te maken. De belangrijkste kenmerken zijn:

Opdrachtgever	Iemand, een bedrijf of een organisatie die werkzaamheden of diensten uitbesteedt aan een zzp'er. In de aanbesteding wordt het te behalen eindresultaat van de werkzaamheden of diensten omschreven of benoemd. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden heeft de opdrachtgever geen gezagsverhouding met de zzp'er.
Opdrachtnemer	De zzp'er die een overeenkomst betreffende het uitvoeren van werkzaamheden of diensten met de opdrachtgever is aangegaan. Dit kan een mondelinge of schriftelijke overeenkomst zijn. Hierin is minimaal de prijs en het beoogde eindresultaat van de dienst of werkzaamheden opgenomen.

Meestal is de zzp'er opdrachtnemer maar hij is soms ook opdrachtgever, bijvoorbeeld als hij binnen een opdracht of klus iemand inhuurt. Hij is dan een soort hoofdaannemer. Uiteraard wordt de zzp'er als werkgever gezien wanneer hij veel invloed heeft op de uitvoering van het werk van de ingehuurde persoon, zie bij 1.2.

In de Arbowet wordt van de opdrachtgever geëist dat hij in de aanbesteding ook rekening houdt met de veiligheid- en gezondheidsaspecten bij de uitvoering. Voor de bos- en natuursector betekent dit in het kort; dat de opdrachtgever de bijzondere risico's in de aanbesteding moet aangeven zodat de zzp'er tijdens de uitvoering de noodzakelijke veiligheidsmaatregelen, en de kosten hiervoor, hierop kan afstemmen. Bijvoorbeeld: de plek voor het uitrijden en de opslag van hout, de te verwachte omstanders, werkzaamheden langs bepaalde wegen, ondergrondse kabels en leidingen of hoogspanningsmasten.

1.4 Verantwoordelijkheden, aansprakelijkheden, taken en plichten

Alle betrokken **partijen** hebben hun eigen, maar soms ook gedeelde, **verantwoordelijkheden** voor de uitvoerende werkzaamheden. Om niet onaangenaam verast te worden door een **aansprakelijkheidstelling**, is het voor de zzp'er belangrijk altijd eerst vast te stellen tot welke partij hij hoort. Hierdoor kan hij tijdig een goede invulling geven aan de **taken en plichten** die aan de betreffende partij zijn toebedeeld.

De verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid bij werkzaamheden zijn voor de werkgever altijd zeer groot. Daarom heeft hij ook veel taken en plichten die gericht zijn op de veiligheid en gezondheid van zijn werknemer. Wanneer de zzp'er gezien wordt als werkgever krijgt hij dus deze verantwoordelijkheid en de uitvoering van de 'taken en plichten' erbij.

Maar de belangrijkste verantwoordelijkheden, dus de 'taken en plichten', voor de echte zzp'er zijn:

Taken en plichten ZZP'er

- Volg bij risicovolle werkzaamheden altijd de betreffende voorschriften uit de Arbowet op.
- Voldoe bij een 'gezamenlijk werk' met andere 'medewerkers' aan dezelfde Arbovoorschriften die voor hen gelden.
- Voer de werkzaamheden dusdanig uit dat er geen gevaar is voor andere personen die op de werkplek aanwezig zijn. Zo ook voor personen in de omgeving en passanten.
- Informeer bij de het aannemen van een opdracht of er bijzondere omstandigheden zijn die mogelijk onbekende of verhoogde risico's met zich meebrengen. Geef hiervoor de te nemen veiligheidsmaatregelen aan of voer de aangedragen maatregelen van de opdrachtgever uit.
- Maak indien nodig afspraken met de wegbeheerder wanneer het werk en opslag op of langs de weg plaatst vindt. Bij graafwerkzaamheden een Klic-melding. Informeer Tennet bij werkzaamheden bij hoogspanningsmasten, of weet dat dit gedaan is.
- Informeer als hoofdaannemer de onderaannemer(s) over de gemaakte veiligheidsafspraken en maatregelen voor de bijzonder risico's op de werkplek. Coördineer dit en zie toe op de naleving daarvan.

1.5 De consequenties als er toch iets mis gaat

Een bedrijfsongeval of een onoplettendheid kan altijd gebeuren. Maar wat kunnen de gevolgen voor de zzp'er zijn; een boete, een schadeclaim, een veroordeling of helemaal geen?

Eerst zal gekeken worden of een ongewenste gebeurtenis de zzp'er toe te rekenen is, met andere woorden; 'is hij op dat moment wel de verantwoordelijke persoon'.

Belangrijke uitgangspunten hierbij zijn altijd:

- Welke **hoedanigheid** had hij op het betreffende moment: werknemer, werkgever, opdrachtnemer, opdrachtgever of zzp'er.
- Had hij in die situatie de **zorgplicht** of de **verantwoordelijkheid** en welke **concrete inspanningsverplichtingen** en **de taken** komen daaruit voort.
- Wat heeft hij gedaan om de ongewenste gebeurtenis te **voorkomen**.

Afhankelijk van de gebeurtenis kan dit beoordeeld worden door de Inspectie SZW (voorheen Arbeidsinspectie), de verzekeringsmaatschappij of een rechter. Zij kijken dan of hem iets te verwijten is, hij onzorgvuldig of nalatig gehandeld heeft, hij voldoende maatregelen getroffen heeft, een overtreding gemaakt heeft of dat het gewoon een ongelukje was dat niet te voorkomen was. Tijdens deze afweging van de feitelijkheden is het aan de verantwoordelijk bevonden zzp'er om aan te tonen wat hij allemaal gedaan heeft om de ongewenste gebeurtenis te voorkomen.

Een mogelijk gevolg kan zijn dat een rechter een claim toewijst en bepaald dat de zzp'er de geleden schade, of een deel daarvan, moet betalen. Wanneer de zzp'er een 'aansprakelijkheidsverzekering bedrijven' (AVB) heeft, en daar nu een beroep op wil doen, zal de verzekeraar goed kijken of de polisvoorwaarden in de betreffende situatie wel of niet van toepassing is.

Bij overtreding van de Arbowet kan de zzp'er tijdens zijn werkzaamheden ook een mogelijke bestuurlijke boete van de Inspectie SZW opgelegd krijgen. Zij inspecteren onaangekondigd diverse werkplekken op het overtreden van de Arbowet. Ook hierbij kijken ze in welke 'rol' de zzp'er zich op de werkplek begeeft: echte zzp'er, werkgever of werknemer, zie 1.2.

De hoogte van de boete is zeer verschillend, en is afhankelijk van de aard van de overtreding en de 'rol' van de zzp'er op dat moment. De bedragen lopen uiteen van een paar duizend tot tienduizenden euro's.

Als de inspecteur van SZW de werkzaamheden te gevaarlijk vindt dan kan hij het werk altijd direct stilleggen. Dit geldt dus ook voor de werkzaamheden van de uitvoerende zzp'er.

Wanneer de zzp'er veilig zijn werk uitvoert en ook conform de van toepassing zijnde Arbovoorschriften handelt, dan zal hem bij een ongewenste gebeurtenis weinig verweten kunnen worden.

Veel problemen met aansprakelijkheid en het opleggen van boetes komt doordat te weinig, of een verkeerde, invulling geven is aan de diverse 'rollen' die op een werkplek zijn ontstaan.

1.6 Overige wet- en regelgeving

Naast de Arbowetgeving kan de zzp'er tijdens het uitvoeren van zijn opdrachten met nog meer wet- en regelgeving met betrekking tot de veiligheid te maken krijgen. Een paar daarvan staan hieronder en zijn in het kort toegelicht.

Burgerlijk wetboek	Hierin staat de zorgplicht met betrekking tot de aansprakelijkheidstelling van en tussen de diverse partijen. Het is overkoepelde wetgeving en is bijna altijd aan de orde bij een conflict tussen diverse partijen. Contracten en afspraken mogen niet conflicteren met het Burgerlijk wetboek.
Warenwet, Machinerichtlijn	Alle machines, ook in bruikleen, zelfgebouwde of aangepaste machines, moeten op de werkplek aan de veiligheidseisen en procedures uit deze wetgeving voldoen.
Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden	Regelt de toelating, het op de markt brengen en het gebruik. Ook de stobbenbehandeling met glyfosaat valt hieronder.
PGS 15 en ADR	De 'Publicatiereeks gevaarlijke stoffen' (PGS) geeft voorschriften over de opslag van gevaarlijke stoffen zoals brandstoffen. De ADR is de 'Vervoerswetgeving' met betrekking tot het transport van de brandstoffen naar bijvoorbeeld de werkplek toe.
Wion, Tennet	De 'Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten' verplicht de persoon die mechanisch grondwerk verricht, de 'grondroerder', dit te melden bij KLIC. Voor werkzaamheden in de omgeving van hoogspanningsmasten en lijnen moet conform de eisen van de Tennet gewerkt worden.
CROW 96 (a en b), Beleid en proces veilig werken aan wegen	Hierin staan de voorschriften voor de tijdelijk verkeersmaatregelen bij werkzaamheden op of naast de weg. De verantwoordelijkheden, de taken en verplichtingen van de diverse partijen in de voorbereidende en uitvoerende fase is in een aanvullende richtlijn 'Beleid en proces werken aan wegen' vastgelegd.

1.7 Aandachtspunten voor de opdrachtgevers van de zzp'ers

Ook de opdrachtgevers die werkzaamheden aan een zzp'er uitbesteden hebben invloed op de veiligheid. Vaak is de opdrachtgever ook de eigenaar van het terrein waar de werkzaamheden plaats vinden. Juist dan is het belangrijk voor de eigenaar om geen gevaarlijke situaties op zijn eigendom toe te staan. Naast de mogelijke juridische consequenties kan het ook een negatieve uitstraling naar de bezoekers of omgeving toe hebben. Daarbij is het moreel ook moeilijk te verantwoorden wanneer er echt iets mis gaat en de gevolgen ernstige zijn.

Hieronder staan een aantal aandachtspunten rondom de uitbesteding van werkzaamheden aan een zzp'er.

Afspraken maken over de veiligheid

In de gangbare contractvormen voor omvangrijke aanbestedingen is de veiligheid altijd een onderdeel dat daarin opgenomen moet worden. Maar ook bij de kleine klusjes met alleen maar een mondelinge opdrachtverlening moet bij de opdrachtgever inzicht over de veiligheid tijdens de uitvoering van de werkzaamheden aanwezig zijn. Zeker als het duidelijk risicovolle werkzaamheden zijn waarvan aangenomen mag worden dat de opdrachtgever daar kennis van heeft. Zo weet een boseigenaar heel goed wat de risico's van het afbreken van bomen zijn. Bij de opdrachtverlening van een dergelijk klus kan hijzelf dus een goed oordeel vormen over het veiligheidsniveau van de zzp'er bij het uitvoeren van deze werkzaamheden. Door van de zzp'er een specifiek certificaat te eisen kan hij dit nog beter beoordelen. Bijvoorbeeld een persoonscertificaat; 'European Treeworker', of een bedrijfscertificaat voor de bosbouw; ErBo.

De opdrachtgever moet de zzp'er informeren over de bijzondere risico's, zie 1.3. Om zeker te zijn van een veilige uitvoering moet er duidelijkheid over de te nemen veiligheidsmaatregelen van de zzp' zijn. De verhouding tussen de prijs en de kwaliteit wordt hierdoor inzichtelijker. Maar ook zijn door duidelijke afspraken de noodzakelijke veiligheidsmaatregelen uit de concurrentie bij de aanbesteding gehaald. De juiste veiligheidsmaatregelen moeten immers altijd genomen worden. Al kan men wel concurreren over de prijs daarvoor, maar niet meer niet meer over het toepassen.

Toezicht houden op de veiligheid

De zzp'er is verantwoordelijk voor de veiligheid tijdens de uitvoering van de werkzaamheden zowel voor zichzelf, de werkplek en de omgeving daarvan. Toezicht daarop door de opdrachtgever is dus niet nodig. Al is het wel zinvol om een beeld te verkrijgen van de veiligheidsaanpak van de zzp'er. Zeker wanneer er concrete afspraken zijn gemaakt over de te nemen maatregelen, bijvoorbeeld over: het toepassen van een hoogwerker i.p.v. een ladder of het plaatsen van tijdelijk verkeersmaatregelen. Indien nodig kan men de zzp'er daarop aanspreken.

Erkenningsregeling bosaannemers (ErBo)

De ErBo is specifiek voor bosbouwaannemers ontwikkeld. Aannemers die ErBo-gecertificeerd zijn voldoen aan de voorschriften uit deze erkenningsregeling. Een voorschrift daaruit is dat de aannemer tijdens de uitvoering van de werkzaamheden zich conformeert aan de Arbowetgeving en de betreffende Arbo-sectorafspraken.

Dit geldt ook voor de zzp'er.

De opdrachtgever weet dat bij het uitbesteden van boswerkzaamheden aan een Erbo-gecertificeerde zzp'er, hij iemand op zijn terrein heeft werken die zich aan de Arbo-voorschriften houdt.

Een zzp'er 'eventjes inhuren' of de zzp'er als huisaannemer

Dit kunnen klusjes in regie of kleine opdrachten zijn. Er is geen eindresultaat afgesproken en de zzp'er wordt niet aangestuurd tijdens zijn werkzaamheden. Ook nu is de zzp'er geen werknemer maar opdrachtnemer, dus is hij verantwoordelijk voor zijn eigen veiligheid en die van zijn werkomgeving.

Wel is in deze situatie extra aandacht voor de het verschuiven van de hoedanigheid, zie 1.2. Dit gebeurt wanneer de opdrachtgever de zzp'er alsnog gaat aansturen tijdens de uitvoering van de werkzaamheden of de zzp'er bijkomende werkzaamheden laat verrichten buiten de met hem afgesproken klus. Dan kan de rol van de zzp'er al snel van opdrachtnemer in werknemer veranderen waardoor de opdrachtgever de werkgever wordt met alle verantwoordelijkheden die daarbij horen.

Inhuur via een uitzendbureau

De hoedanigheid van een zzp'er bestaat niet bij het inhuren van personen via een uitzendbureau.

Een uitzendbureau dat als zodanig is ingeschreven bij Kamer van Koophandel, heeft een deel van de veiligheidszorgplicht voor de uitzendkrachten die zij aan haar klanten uitleent. De inlenende partij heeft het andere deel van veiligheidszorgplicht voor de uitzendkrachten. De uitzendkracht wordt aangestuurd door en werkt onder het gezag van de inlener, en moet dus in het kader van de Arbowetgeving gezien worden als zijn werknemer. De inlener is werkgever met de daarbij horende taken en plichten. Al is er hiervoor dus wel een gedeelde verantwoordelijkheid met het uitzendbureau.

Inhuur via een bedrijf dat geen uitzendbureau is

Zoals bij een officieel uitzendbureau is er ook nu geen sprake van een zzp'er.

Iemand kan ook niet via een uitzendbureau, maar vanuit een ander bedrijf of organisatie voor een tijdelijke periode ingehuurd of gedetacheerd worden. Voor de werkzaamheden die hij dan uitvoert is de inlener de werkgever, en dus verantwoordelijk voor de veiligheid. Hiervoor is geen gedeelde Arboverantwoordelijkheid met de uitlener.

Wel is het bedrijf dat iemand ter beschikking stelt voor bepaalde werkzaamheden, de uitlener dus, verplicht te voldoen aan de 'Wet Allocatie Arbeidskrachten Door Intermediairs', afgekort WAADI. Dit betekent dat elk bedrijf dat op de een of andere manier tegen vergoeding arbeidskrachten ter beschikking stelt als zodanig geregistreerd moet staan in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel. Ook voor bedrijven die dit eenmalig of incidenteel doen. Deze wet is gemaakt om malafide uitzendbureaus aan te pakken.

Voor de terreineigenaar of een bedrijf dat personeel inleent, is het ook belangrijk dat zij controleren of de uitlener zich heeft geregistreerd ingevolge de wet WAADI. Daarmee kan een hoge boete voor de inlener voorkomen worden.

Wet arbeid vreemdelingen

Vreemdelingen van buiten de Europese Economische Ruimte (EER) die niet over de noodzakelijke persoonsdocumenten beschikken mogen in Nederland geen werkzaamheden verrichten. Ook mag niemand hen werkzaamheden laten uitvoeren. Bij overtreding kan een opdrachtgever van een 'illegale' zzp'er een boete opgelegd krijgen. Voor de door de zzp'er 'illegale' ingehuurde personen die de aangenomen werkzaamheden uitvoeren krijgt de opdrachtgever ook een boete.

2 Praktische toepassing en informatie veiligheidsmaatregelen

In dit deel staan enkele praktische toepassingen en veiligheidsmaatregelen die belangrijk zijn voor zzp'er om aan de Arbovoorschriften te voldoen. Dit richt zich niet alleen op de verplichtingen, maar ook op het 'gezonde verstand' van de zzp'er om zijn werkzaamheden duurzaam veilig en gezond te kunnen uitvoeren. En dit is momenteel zeker noodzakelijk om nieuwe opdrachten te verkrijgen en succesvol af te ronden.

Binnen de bos- en natuursector is veel aandacht voor veiligheid en gezondheid van de personen die daarin werken. Hiervoor zijn specifieke sectorvoorschriften opgesteld, zijn er diverse vaardigheid- en veiligheidstrainingen en is veel praktische informatie beschikbaar. Hoe en of hij hieraan aandacht besteedt, daar is de zzp'er zelf verantwoordelijk voor. Toch is dit voor hem niet vrijblijvend. Want wil de zzp'er toch van enige betekenis voor de sector zijn, dan zal hij moeten voldoen aan en meebewegen met het veiligheidsniveau van de sector.

2.1 'Kennis en kunde' van de zzp'er

Voor de professionele zzp'er is het van groot belang dat hij beschikt over de juiste vakbekwaamheid voor zijn werkzaamheden. Dit verkrijgt hij door het volgen van opleidingen, scholingen en trainingen. Hierin is vaak ook aandacht voor het veilig en gezond werken. Maar het blijft altijd noodzakelijk voor het uitvoeren van de werkzaamheden te weten welke vaardigheden en veiligheidskennis daarvoor nodig is. Dit staat in Arbocatalogus en diverse informatiepublicaties voor de bos- en natuursector. Maar ook in de gebruikershandleiding van een machine of andere arbeidsmiddelen.

Voor de risicovolle werkzaamheden is de juiste scholing een verplichting uit de Arbowet. Al is het voor de zzp'er geen verplichting, is het voor hem zeker zinvol om ook voor de zware fysieke werkzaamheden over voldoende kennis en vaardigheden te beschikken.

De noodzakelijke kennis en kunde moeten up-to-date zijn, en de vaardigheden moeten door voldoende oefeningen goed eigen worden en toepasbaar zijn. Dit kan door kennis te nemen van de actuele voorlichtingen en regelmatig herhalingstrainingen volgen.

2.2 Bedrijfs hulpverlening voor de zzp'er

Een zzp'er hoeft de bedrijfs hulpverlening (BHV) voor zijn onderneming niet te organiseren. Hij is immers geen werkgever en daarom zijn de BHV-voorschriften uit de Arbowet niet voor hem van toepassing. Wel moet de zzp'er tijdens zijn werkzaamheden aan de BHV-voorschriften voldoen die op een bepaalde werkplek gelden. Of aan de voorschriften die een opdrachtgever in de aanbestedingsvoorwaarden vermeldt. De terreineigenaar hoeft formeel geen toezicht op de BHV van de zzp'er te houden, al is enige kennis en communicatie daarover wel zinvol, zie 1.7.

Wanneer de ErBo van toepassing is, dan zijn de daarin vermelde voorwaarden over de BHV aan de orde. Dit is de sectorspecifieke Hulpverlening Geïsoleerde arbeid (HGA).

Voor een zzp'er in de bos- en natuursector betekent dit dat hij in zijn bedrijfsvoering al voorbereid moet zijn op het toepassen van de HGA. Hiermee kan hij de noodzakelijke hulpverlening voor zichzelf en zijn omgeving praktisch en effectief afstemmen op de werkelijke werksituaties.

2.3 De zzp'er en zijn omgevingsveiligheid

Wel of geen Arbowetgeving de zorg voor een veilige werkomgeving blijft altijd een zeer belangrijk aandachtspunt. De zzp'er is hoe dan ook verantwoordelijk dat zijn werk en werkomgeving geen gevaar voor derden veroorzaakt. Wandelaars, fietsers en auto's moeten veilig kunnen passeren, maar ook mag er niemand onverwacht zijn werkplek betreden en daardoor blootstaan aan gevaar.

De juiste veiligheidsmaatregelen die de zzp'er moet treffen zijn afhankelijk van de situatie. Belangrijke aandachtspunten daarbij zijn onder andere:

- Laat de opdrachtgever voldoende informatie geven over de mogelijke gevaren voor derden. Ook over de personen die daar werkzaam kunnen zijn.
- Maak altijd duidelijke afspraken over de te treffen veiligheidsmaatregelen met de opdrachtgever. Weet zelf daarbij ook dat deze voldoende zijn om een veilige omgeving te verkrijgen.
- Bij werkzaamheden waarbij andere personen in de omgeving werken is afstemming met hen over de veiligheidsmaatregelen nodig.
- Weet voorafgaand aan de werkzaamheden welke tijdelijke verkeersmaatregelen getroffen moeten worden. Weet dat er overleg met wegbeheerder hierover is geweest.
- Zorg ook voor rijdende of kortdurende werkzaamheden die zich verplaatsen voor veiligheidsmaatregelen zodat er geen gevaar voor de omgeving ontstaat.

2.4 De zzp'er als werkgever

De zzp'er kan dus in bepaalde situaties als werkgever gezien worden, zie 1.2. Regelmatig komt het voor dat iemand hem even helpt of dat hij samen met andere zzp'ers opdrachten uitvoert. Nu hoeft de zzp'er die daardoor tijdelijk voor zo'n korte periode werkgever geworden is niet alle voorschriften uit de Arbowet toe te passen. Zoals: voorschriften die betrekking hebben op het ziekteverzuim of psychosociale factoren, bijstand door Arbodeskundige, de risico-inventarisatie en evaluatie.

De Arbo-aandacht moet zich nu hoofdzakelijk richten op de veiligheidsmaatregelen voor de directe risico's op de betreffende werkplek. Dit zijn vaak de risico's bij werkzaamheden met machines, vellingswerkzaamheden, werkzaamheden op hoogte of langs wegen en bij omstanders.

Deze inspanningsverplichting heeft de zzp'er dus nu ook voor zijn 'tijdelijke helpers'. Dit betekent dat hij gericht op hun werkzaamheden:

- De risico's op de werkplek inzichtelijk moet maken.
- De noodzakelijke en juiste veiligheidsmaatregelen op de werkplek en voor de 'tijdelijke helpers' voorschrijft.
- Moet weten dat de uitvoerende 'tijdelijke helpers' over voldoende kennis en vaardigheden beschikken voor de uitvoerende werkzaamheden.
- Weet dat de arbeidsmiddelen en machines die de 'tijdelijke helpers' zelf inbrengen voldoen aan de geldende voorschriften.
- De juiste persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) voorschrijft en eventueel uitrekt als de 'tijdelijke helpers' deze zelf niet hebben of wanneer hun PBM ongeschikt zijn.
- Goede werk- en veiligheidsafspraken moet maken, toezicht houdt op de voorgeschreven veiligheidsmaatregelen en ingrijpt indien dat nodig is.

2.5 De informatie belangrijke voorschriften en branche-afspraken

Het is voor de zzp'er noodzakelijk de veiligheid- en gezondheidsvoorschriften die gericht zijn op de bos- en natuursector goed te kennen. Daarvoor is het nodig informatie hierover regelmatig te raadplegen.

Onderwerp	Verkrijgbaar
Arbocatalogus bos- en natuursector	www.agroarbo.nl/bos-en-natuur
Arbo-handboek en Arbo-informatiebladen bos en natuur	www.vbne.nl
Diverse informatiepublicaties zoals: - Veiligheidsafspraken tussen opdrachtgever en opdrachtnemer- Hulpverlening Geïsoleerde Arbeid (HGA)- Veiligheidsrichtlijn knotten van bomen- Veiligheid particuliere hobbyzagers- Ziekte van Lyme, ziekte van weil, eikenprocessierups.	www.vbne.nl